هدية
HADIYAH

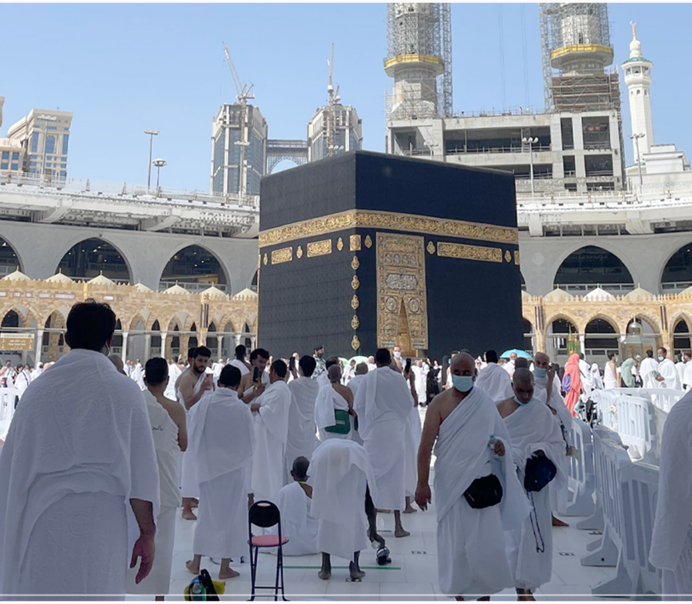

پوختەیەك سەبارەت بە سیفەت وچۆنیەتی ئەنجامدانی عومرە وحوکمەکانی

كردي (سوراني)

کوردی سۆرانی

پوختەیەك سەبارەت بە سیفەت وچۆنیەتی ئەنجامدانی عومرە وحوکمەکانی

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على نبينا محمد، وعلى آله وصحبه أجمعين.الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على نبينا محمد، وعلى آله وصحبه أجمعين.

پاشان:

ئەمە نامیلکەیەکی پوختە سەبارەت بە سیفەت وچۆنیەتی ئەنجامدانی عومرە وحوکم وئادابەکانی، وبەپەرۆش بووین لەسەر ڕوونکردنەوەی زۆرینەی ئەو شتانەی عومرەکار پێویستییەتی.

داواکارین لە خوای گەورە بە دڵسۆزی لە پێناو زاتی پیرۆزی ئەو بێت، وهەموو مسوڵمانان سوودی لێ ببینن.

لیژنەی زانستی لە (کۆڕگەی خزمەتگوزاری بڵاوکراوە ئیسلامیەکان بە زمانەکانی جیهان - جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات)

یەکەم: مەرجەکانی قبوڵبوونی پەرستن

پەرستن لە لای خوای گەورە -سبحانە وتعالی- قبوڵ نابێت مەگەر بە دوو مەرج نەبێت:

ئیخلاس ودڵسۆزی،

مەبەست لەو کردەوەیە ڕەزامەندی اللە وبەدەستهێنانی قیامەت بێت، خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ[1]﴾

واتە: ﴿(لەگەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرا بوو مەگەر بەوەی کە پەرستشی خوا بکەن بە دڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن وخۆیان بە دوور بگرن لە هەموو بیرو باوەڕێکی خوارو خێچ﴾، [البينة: 5].

وپێغەمبەر -صلی اللە علیە وسلم- دەفەرموێت:

«إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى».

«هەموو کاروکردەوەیەک بە نیەتە، وە هەموو کەسێکیش بە پێی ئەو نیەتەی هەیەتی پاداشت دەدرێتەوە»[2]

شوێنکەوتنی پێغەمبەر -صلی اللە علیە وسلم-

لە پەرستشدا بە قسە وکردەوە، پێغەمبەر -صلی اللە علیە وسلم- دەفەرموێت:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ»

«ئەوەی کردەوەیەک (پەرستنێک) دابهێنێت لەم ئاینەی ئێمە کە (لە بنەڕەتدا) تێیدا نەبێت؛ ئەوا ئەو کردەوە (داهێنراوە) ڕەت دەکرێتەوە»[3]

لە گێڕانەوەیەکی (مسلم: 1718)دا هاتووە:

«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ».

«هەرکەسێک کردەوەیەک بکات کە لە دینی ئێمە نەبێت؛ ئەوا ئەو کردەوەیە وەرناگیرێت وڕەت دەکرێتەوە»[4]

[1] واتا: گەڕانەوە بۆ لای ئەو وپەرستنی، وپشتکردن لە جگە لە ئەو. (تفسير السعدي؛ ل:538)

[2] (بوخاری) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (1)، و(موسلیم) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (1907).

[3] (بوخاری) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (2697)، و(موسلیم) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (1718).

[4] (موسلیم) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (1718).

هدية
HADIYAH

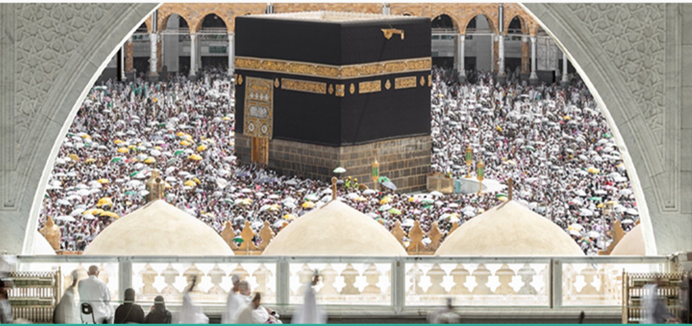

دووەم: حوکمی فێربوونی سیفەت وچۆنیەتی ئەنجامدانی عومرە وحوکمەکانی

ئەو کەسەی دەیەوێت خوای گەورە بپەرستێت -سبحانه وتعالى- پێویستە فێری ڕێباز وسوننەتی پێغەمبەر بێت -صلى الله عليه وسلم-؛ بۆئەوەی کردەوەکەی بە پێی سوننەت بێت، وپێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- ئامۆژگاری خەڵکی دەکرد بە شوێنکەوتنی و وەرگرتنی ڕێنموێنی وهیدایەت بە ڕێبازی ئەو، لە مالیکی کوڕی حوەیریسەوە -ڕەزای خوای لێبێت- کە پێغەمبەری خودا -صلى الله عليه وسلم- دەفەرموێت:

«صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي».

«نوێژ بکەن (بەو شێوەیەی) منتان بینیووە نوێژ دەکەم».[5]

وله جابرەوە -ڕەزای خوای لێبێت- دەڵێت:

«رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَرْمِي عَلَى رَاحِلَتِهِ يَوْمَ النَّحْرِ وَيَقُولُ: لِتَأْخُذُوا مَنَاسِكَكُمْ، فَإِنِّي لَا أَدْرِي لَعَلِّي لَا أَحُجُّ بَعْدَ حَجَّتِي هَذِهِ».

«پێغەمبەرم بینی -صلى الله عليه وسلم- لەسەر پشتی ئاژەڵەکەی بەردەکانی دەهاویشت لە ڕەمی جەمەڕاتی ڕۆژی چەژنی قوربانـدا، ودەیفەرموو: «چۆنیەتی حەجکردن لە منەوە وەربگرن؛ نازانم لەوەیە لە پاش ئەم حەجکردنە حەجی تر ئەنجام نەدەم»[6]

5- (بوخاری) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (6008).
6- (موسلیم) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (1297).

سێیەم: فەزڵی عومرە کردن

عومرە دوو فەزڵی هەیە:
گشتی وتایبەتی

گشتی:

لە ئەبو هورەیرەوە -ڕەزای خوای لێبێت- کە پێغەمبەری خودا -صلى الله عليه وسلم- دەفەرموێت:

«الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةَ».

«عومرە بۆ عومرە کەفارەتە بۆ ئەو تاوانانەی لە نێوانیاندا (ڕوودەدات)، وحەجی کامڵ وبێ ڕیابازی وکەمتەرخەمی؛ هیچ پاداشتێکی بۆ نییە جگە لە بەهەشت نەبێت».[7]

ولە عبداللەی کوڕی مەسعودەوە -ڕەزای خوای لێبێت- کە پێغەمبەری خودا -صلى الله عليه وسلم- دەفەرموێت:

«تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ، فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكِيرُ[8] خَبَثَ الْحَدِيدِ وَالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَلَيْسَ لِلْحَجِّ الْمَبْرُورِ ثَوَابٌ إلا الْجَنَّةُ».

«بەردەوام بن لە ئەنجامدانی حەج وعومرە (بە دوای یەکدا)، چونکە دەبنە هۆی لەناوبردنی هەژاری وگوناهەکان هەروەکو چۆن کورەی ئاگر -الكير- خەوشی ئاسن وئاڵتون وزیو لەناودەبات، وحەجی کامڵ وبێ ڕیابازی وکەمتەرخەمی؛ هیچ پاداشتێکی لەسەر نییە جگە لە بەهەشت»[9][8]

فەزڵی تایبەتی عومرە کردن لە ڕەمەزاندا: لە ئیبن عەباسەوە -ڕەزای خوایان لێبێت- کە پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- دەفەرموێت:

«عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَقْضِي حَجَّةً مَعِي»[10].

«عومرەیەك لە ڕەمەزاندا وەکو حەج کردنێك وایە لەگەڵ من»[10]

❊❊❊

---

[7](بوخاری) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (1773)، و(موسلیم) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (1349).

[8](تیرمزی) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (810)، و(نەسائی) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (2631).

[9]الكير: کورەی ئاگری ئاسنگەر وئاڵتون سازە. التمهيد لابن عبد البر (15/ 102)

[10]واتا: یەکسانە بە حەج کردنێك لە گەڵ من، هەروەکو لە گێڕانەوەکانی تردا هاتووە.

هدية
HADIYAH

سيفەت وچۆنيەتى ئەنجامدانى عومره

یەکەم: حوکمەکانی میقاتەکان

میقاتەکان: ئەو شوێنانەن کە پێغەمبەر -صلى الله علیه وسلم- دیاری کردوون بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەیەوێت حەج یان عومرە ئەنجام بدات نیەتی ئیحرامی تێدا بهێنێت.

ئەوەی بەهەریەکێک لەو میقاتانەدا تێپەڕ دەبێت ونیەتی حەج یان عومرە هەبێت: ئەوا واجبە لەوێوە جلەکانی ئیحرام بپۆشێت، ورێگەپێدراو نیە ئەو شوێنە تێبپەڕێنێت بە بێ ئیحرام بەستن.

وهەرکەسێك شوێنی نیشتەجێبوونی نزیکتر بێت لە مەککە بە بەراورد لەگەڵ میقاتەکان: ئەوا شوێنی خۆی میقاتیەتی؛ وهەر لەوێوە ئیحرام دەبەستێت بۆ ئەنجامدانی حەج وعومرە.

هەرکەسێك لە خەڵکی مەککە بیەوێت نیەتی ئیحرام بهێنێت: ئەوا بۆ ئەنجامدانی حەج لە ناو شاری مەککەوە ئیحرام دەبەستن، بەڵام بۆ ئەنجامدانی عومرە: دەردەچن بۆ نزیکترین حیل❋ ولەوێوە ئیحرام دەبەستن، وەکو تەنعیم وشوێنەکانی تر. ❋(حیل واتا: هەر شوێنێك دەرەوەی سنووری حەرەمی مەککەی پیرۆز بێت).

وئەوەی لە نێو فڕۆکەدا بێت: نیەتی ئیحرام دەهێنێت ئەگەر بە ئاستی میقات تێپەڕ بێت، خۆی ئامادە دەکات وجلەکانی ئیحرام دەپۆشێت لە پێش گەیشتن بە ئاستی میقات، ئەگەر گەیشت بە ئاستی میقات دەستبەجێ نیەت دەهێنێت، ونابێت نیەت هێنان دوا بخات هەتاوەکو لە فڕۆکەخانە دادەبەزێت، ودەتوانێت لەپێش گەیشتنە ئاستی میقات نییەت بهێنێت؛ نەوەك بەهۆی خێرایی فڕۆکەکە نەتوانێت لە شوێنی دیاریکراوەوە دەست بکات بە نییەت هێنان

HADIYAH هدية

دووەم: سیفەت وچۆنیەتی ئیحرام وحوکمەکانی:

ئـــەو کەســـەی دەیەوێـــت ئیحـــرام ببەســـتێت؛ ئـــەم شتانە ئەنجامدەدات:

خۆشـــۆردن، ئەمیـــش ســـوننەتێکە جەختـــی لەســـەر کراوەتـــەوە بـــۆ پیـــاوان وئافرەتـــان تەنانـــەت بـــۆ ئـــەو ئافرەتەی لە سوڕی مانگانە یان وزێستانیشە.

خـــۆ بـــۆن خـــۆش کـــردن بـــە خۆشتریـــن بۆنێـــک لەبەردەســـتدایە جـــا بۆنـــی عـــود یـــان هـــەر بۆنێکـــی تـــر بێـــت دەیـــدات لـــە ســـەری ولەڕیشـــی، خـــۆ ئەگـــەر بۆنەکـــەش بمێنێتـــەوە لـــە پـــاش بەســـتنی ئیحـــرام ئـــەوا زەرەری نیـــە. وســـەبارەت بـــە ئافـــرەت ڕێگەپێـــدراو نییـــە خـــۆ بـــۆن خـــۆش بـــکات بـــە بۆنێـــک کـــە بڵاو دەبێتـــەوە؛ هەتـــا پیاوانـــی نامەحرەم بۆنی نەکەن.

پۆشـــینی جلەکانـــی ئیحـــرام، ئەمیـــش بریتیـــە لـــە دوو پارچـــە پۆشـــاک بەشـــی خـــوارەوە پێـــی دەوترێـــت -ئیـــزار- وبەشـــی ســـەرەوە پێـــی دەوترێـــت -ریدائـــ-، وســـوننەت وایـــە ســـپی وپـــاك ونـــوێ بـــن، وئافـــرەت دەتوانێـــت هەمـــوو جلێـــك بپۆشـــێت کـــە داپۆشـــەر بێـــت وشـــۆخ وشـــەنگی دەرخـــەر نەبێـــت، وخـــۆی بـــە دوور دەگرێـــت لـــە پۆشـــینی نیقـــاب ودەســـت کێـــش، دەمـــو چـــاو ودەســـتەکانی دا دەپۆشـــێت بـــە غەیری نیقاب ودەست کێش لەکاتی پێویستیدا.

ئیحرام بەستن لە پاش نوێژەکان ڕێگەپێدراوە، ئینجا نوێژی فەرز یان سوننەت بێت، وە واجب نییە ئیحرام لە دووای نوێژەوە بێت.

لەکاتی نییەت هێناندا دەڵێت: (لبيك اللهم عمرة) واتە: (خودایە وەڵامی بانگەوازەکەی تۆم دایەوە وعومرە ئەنجام دەدەم)، وئەگەر عومرە بکات بۆ کەسێکی تر دەڵێت: (لبيك اللهم عمرة عن فلان) واتە: (خودایە وەڵامی بانگەوازەکەی تۆم دایەوە وعومرە ئەنجام دەدەم لە جیاتی فڵانە کەس وناوی دەبات).

وئەگەر بیەوێت ئیحرام ببەستێت ودەترسێت لەوەی بەربەستێك بێتە پێشی ونەتوانێت عومرەکەی یان حەجەکەی تەواو بکات؛ ئەوا دەبێت لە کاتی ئیحرام بەستندا مەرج دابنێت وبڵێت: (لبيك اللهم عمرة، وإن حبسني حابس فمحلي حيث حبستني) واتە: (خودایە وەڵامی بانگەوازەکەی تۆم دایەوە وعومرە ئەنجام دەدەم، وئەگەر شتێك بووە ڕێگرم -ئەوا کۆتایی بە ئیحرامەکەم دەهێنم- لەو شوێنەی کەوا ڕێگرەکەت هێناوە ڕێم)، ئەگەر مەرج دابنێت وشتێکی ڕێگر بێتە پێشی لە تەواوکردنی عومرە یان حەج ئەوا کۆتایی بە ئیحرامەکەی دەهێنێت ولێی دەردەچێت وهیچ شتێکی لەسەر نییە.

پاشان زۆر تەلبیە دەکات: (لبيك اللهم لبيك، لبيك لا شريك لك لبيك، إن الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك) واتە: (خودایە فەرمانەکانی تۆمان جێبەجێ کرد وملکەچ بووین، خودایە فەرمانەکانی تۆمان جێبەجێ کرد وملکەچ بووین وهیچ هاوبەش وشەریکێکت نیە، بە دڵنیاییەوە هەموو حەمد وسوپاس وموڵکێک تەنها بۆ تۆیە، هیچ هاوبەش وهاوەڵێکت نییە)؛ پیاوان دەنگیان بەرز دەکەنەوە لە کاتی ووتنی، هەروەها ئافرەتانیش؛ بە مەرجێك پیاوی نامەحرەمی لێ نەبێت.

پێویستە ئەو کەسەی ئیحرامی بەستووە زۆر تەلبیە بکات بە تایبەت لە کاتی گۆڕینی حاڵ وکاتەکان وەکو کاتی بەرزبوونەوە یان دابەزین بۆ شوێنێك، یان لە کاتی هاتنی شەو یان ڕۆژ.[11]

تەلبیە کردن ڕێگەپێدراوە لە کاتی عومرە کردندا لە ئیحرام بەستنەوە هەتا دەست دەکات بە تەواف.

واجبە لەسەر ئەو کەسەی لە ئیحرامدایە بەئاگا بێت سەبارەت بە تووشبوون بە شتێك لە قەدەغەکراوەکانی ئیحرام هەتاوەکو کۆتایی دەهێنێت بە ئیحرامەکەی.

سێیەم: سیفەت وچۆنیەتی تەواف کردن

ئەو کەسەی لە ئیحرامدایە کاتێک دەڕواتە ناو مزگەوتی حەرام سوننەتە پێی ڕاستی پێش بخات ونزای چوونە نێو مزگەوت بڵێت، ولە سەحیحترین گێڕانەوە هاتووە لەمبارەیەوە ئەم نزایەیە: (اللهم افتح لي أبواب رحمتك) واتە: خوایە دەرگای ڕەحمەتت لەسەرم بکەیتەوە، ئەم نزایە دەڵێت لە کاتی چوونە نێو هەر مزگەوتێك، وتایبەت نییە بە مزگەوتی حەرام.

ئەگەر بیەوێت تەواف دەستپێبکات ئەوا چیتر تەلبیە ناڵێت و(ئیزتیباع) دەکات، وچۆنیەتی ئیزتیباع: بریتیە لەوەی موحریم ناوەڕاستی پۆشاکی سەرەوە بخاتە نێو باڵی ڕاستیەوە وتەنیشتەکانی پۆشاکەکە لەسەر شانی چەپی بێت؛ بۆیە شانی ڕاستی ڕووت دەبێت ودەردەکەوێت، ئەگەر تەواف تەواو بکات پۆشاکی سەرەوە -ریئداکە- دەگەڕێنێتەوە بۆ حاڵەتی پێش تەواف؛ چونکە ئیزتیباع تەنها لە کاتی تەوافدا دەکرێت.

[11] کاتێك مرۆڤ دەڵێت: (لبيك) واتا وەڵامی تۆم داوەتەوە ئەی پەروەردگار، جار لە دووای جار، واتای ئەوەیە: مرۆڤ وەڵامی پەروەردگاری داوەتەوە ودامەزرا لەسەر گوێڕایەڵیکردنی. (إن الحمد والنعمة لك والملك)؛ -الحمد بریتییە لە: وەسفکردنی زاتی ستایشکراوە بەوەی کامڵە لەگەڵ خۆشەویستی و بەمەزندانان، ئەگەر دووبارە بکرێتەوە دەبێتە ستایشکردن، -النعمة بریتییە لە: فەزڵی خوای گەورە بەسەر بەندەکانیەوە لە بەدەستهێنانی داواکراو ودوورخستنەوەی ناخۆشی، وکاتێك دەفەرموێت: (والملك)؛ واتا موڵك ودەسەڵات تەنها بۆ تۆیە ئەی پەروەردیگار بە تەنها خۆت خاوەن وموڵکداری هەموو شتێکیت، ووتەی: (لا شريك لك) واتا: هیچ یەکێك هاوبەشت نیە ئەی خوای گەورە لەو شتانەی تایبەتن بە زاتی پیرۆزت لە سیفەتە کامڵەکان لەوانەیش تاکبوونی لە موڵك ودەسەڵات وخوڵقاندن وبەڕێوەبردن وخودایەتیدا -پەرستراویدا-. [مجموع فتاوى ورسائل العثيمين (22/ 96)؛ بە پوختی].

هدية
HADIYAH

پاشان دەڕوات بەرەو لای بەردە ڕەشەکە وبە دەستی ڕاستی دەستی لێدەدات وماچی دەکات، ئەگەر ماچکردنی ئاسان نەبوو تەنها دەستی لێدەدات، وئەگەر دەست لێدان ئاسان نەبوو بە شتێك دەستی لێدەدات وەکو گۆچانێك وهاوشێوەی وماچی ئەمەی کۆتا دەکات، ئەگەر دواین ڕێگایش ئاسان نەبوو ئەوا ڕوو دەکات لە بەردە ڕەشەکە وبە دەستی ئاماژەی بۆ دەکات ولەم کاتەدا دەستی ماچ ناکات، وباشتر وایە نەچێتە نێو قەرەباڵەغیەوە بۆئەوەی خەڵکی ئازار نەدات وخەڵکیش ئەو ئازار نەدەن.

ولە کاتی دەست دانی لە بەردە ڕەشەکە یان ئاماژە کردن بەدەست بەرزکردنەوە بۆی دەڵێت: (الله أكبر).

پاشان لای ڕاست دەگرێت وکەعبە دەبێت لە لای چەپی بێت، کاتێك دەگاتە (ڕوکنی یەمانی) دەستی لێدەدات بە بێ ماچکردن، ئەگەر ئاسان نەبوو خۆی تووشی قەرەباڵەغی ناکات، وئاماژەی بۆ ناکات.

ولە نێوان (ڕوکنی یەمانی) وبەردە ڕەشەکە دەڵێت: (رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ) واتە: (پەروەردگار لە دونیادا چاکەمان پێ ببەخشە وە لە دوا ڕۆژدا چاکەمان پێ ببەخشە وە لە سزای ئاگر بمانپارێزە).

وهەرکاتێك بە ئاراستەی بەردە ڕەشەکە تێپەڕ بێت دەستی بەرز دەکاتەوە ودەڵێت: (الله أكبر).

ولە کاتی تەوافدا ئەوەی بیەوێت دەتوانێت بیڵێت لە زیکر ونزا وخوێندنەوەی قورئان.

سوانمەت وایە تەنها لە سێ خولانەوەی یەکەمدا رەمل بکات، رەمل: بریتیە لە خێرا ڕۆیشتن لەگەڵ نزیککردنەوەی هەنگاوەکان، وە چوار خولانەوەکەی کۆتایی رەملیان تێدا نییە، بەڵکو بە شێوەیەکی ئاسایی ڕێدەکات.

ئەگــەر تەوافەکــەی تــەواو کــرد بــەرەو (مەقامــی ئیبراهیــم) دەڕوات، وئــەم ئایەتە دەخوێنێت:

﴿...وَٱتَّخِذُواْ مِن مَّقَامِ إِبۡرَٰهِـۧمَ مُصَلّٗىۖ...﴾،

واتــە: (مەقامــی ئیبراهیــم بکــەن بــە جێــگای نوێــژی خۆتــان)، [البقــرة: 125] پاشــان دوو ڕکات نوێــژ ئەنجامــدەدات لــە پشــت مەقامــەوە ئەگــەر ئاســان بــوو، ئەگــەر نــا دەتوانێــت لــە هەرشــوێنێکی مزگەوتەکــە ئەنجامیــان بــدات، لــە ڕکاتــی یەکــەم لــە پــاش خوێندنــی ســورەتی -الفاتحــة-؛ ســورەتی -الکافرون- دەخوێنێـت:

﴿قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ [الكافرون: 1]

وله ڕکاتی دووەم له پاش سورەتی -الفاتحة-؛ سورەتی -الإخلاص- دەخوێنێت:

﴿قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ﴾. [الإخلاص: 1]

چوارەم: سیفەت وچۆنیەتی ئەنجامدانی سەفا ومەڕوە

ئەگــەر تــەواف ودوو ڕکاتەکــەی تــەواو کــرد دەردەچێــت بــەرەو مەســعا -لای سەفا-، کاتێك نزیك دەبێتەوە لە سەفا ئەم ئایەتە دەخوێنێت:

﴿إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلۡمَرۡوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِۖ...﴾

واتــە: (بەڕاســتی ســەفا و مــەروە لەدروشــمەکانی دینــی خــوان). [البقــرة: 158]. پاشان دەڵێت: (لەوێوە دەستپێدەکەم کە خودا دەستیپێکردووە).

«أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللهُ بِهِ».

«لەوێوە دەستپێدەکەم کە خودا دەستیپێکردووە».[12]

[12](موسلیم) گێڕاویەتیەوە؛ بە ژمارە (1218).

پاشان دەچێتە سەر سەفا بەشێوازێک بتوانێت کەعبە ببینێت یان ڕووی دەکاتە ئاراستەی کەعبە، وزیکری تەوحید وتەکبیر دەکات ودەڵێت: (لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدير، لا إله إلا الله وحده، أنجز وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وحده)*؛ سێ جار دووبارەی دەکاتەوە ولە نێوانیان نزا ودوعا دەکات، *(هیچ کەسێک شایستەی پەرستن نییە بە هەق وڕاستی جگە لە اللە، وهیچ شەریک وهاوبەشێکی نییە، وهەموو شتێک موڵکی ئەوە، وهەموو سوپاسێک هەر بۆ ئەوە، وئەو لە سەر ئەنجامدانی هەموو کارێک توانادارە، هیچ کەسێک شایستەی پەرستن نییە بە هەق وڕاستی جگە لە اللە وتاک وتەنهایە، پەیمانەکەی جێبەجێ کرد، وبەندەی خۆی سەرخست، وبە تەنها خۆی شکستی هێنا بە کۆمەڵەی دووژمنان).

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ»، ثُمَّ دَعَا بَيْنَ ذَلِكَ. قَالَ مِثْلَ هَذَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ»*؛ سێ جار ئەم زیکرەی دووبارە دەکردەوە، ولە نێوانیان نزای دەکرد. *(واتا: هیچ کەسێک شایستەی پەرستن نییە بە هەق وڕاستی جگە لە اللە، وهیچ شەریک وهاوبەشێکی نییە، وهەموو شتێک موڵکی ئەوە، وهەموو سوپاسێک هەر بۆ ئەوە، وئەو لە سەر ئەنجامدانی هەموو کارێک توانادارە، هیچ کەسێک شایستەی پەرستن نییە بە هەق وڕاستی جگە لە اللە وتاک وتەنهایە، پەیمانەکەی جێبەجێ کرد، وبەندەکەی سەرخست، وبە تەنها خۆی شکستی هێنا بە کۆمەڵە هاوپەیمانەکان).

پاشان لە سەفا دادەبەزێت وبەرەو مەروە دەڕوات، وکاتێك دەگاتە نیشانە سەوزەکە- گوڵۆپە سەوزەکە- بە خێرایی ڕێ دەکات تا لێی تێپەڕ دەبێت، وە ئەم خێرا ڕۆیشتە بۆ ئافرەتان ڕێگەپێدراو نییە.

ئەگەر بگاتە مەروە ڕێگەپێدراوە ئەو شتانەی لەسەر سەفا ئەنجامیدا لەوێش دووبارەی بکاتەوە.

پاشان لە مەروە دادەبەزێت وبەرەو سەفا دەڕوات، وکاتێك دەگاتە نیشانە سەوزەکە-گوڵۆپە سەوزەکە- بە خێرایی ڕێ دەکات تا لێی تێپەڕ دەبێت.

بەم شێوەیە بەردەوام دەبێت هەتاوەکو حەوت جارەکە تەواو دەکات، لە سەفاوە بۆ مەروە بە جارێک حیساب دەکرێت، وگەڕانەوەی لە مەروە بۆ سەفا بەجارێکی تر حساب دەکرێت.

ولە کاتی ئەنجامدانی سەفا ومەڕوەدا ئەوەی بیەوێت دەتوانێت بیڵێت لە زیکر ونزا وخوێندنەوەی قورئان.

پێنجەم: سیفەت وچۆنیەتی سەر چاکردن:

ئەگەر عومرەکار تەواف وسەفاو مەڕوەی تەواو کرد واجبە سەری بتاشێت یان کورتی بکاتەوە واتە بۆ پیاوان، وسوننەتە سەر تاشین یان کورتکردنەوەی هەموو بەشەکانی سەر بگرێتەوە.

وسەر تاشین باشترە لە کورتکردنەوەی، مەگەر کاتی حەج نزیک بێت بەشێوەیەك ماوەی زۆر نەبێت بۆ دووبارە دەرخاتنەوەی مووی سەر؛ لەم حاڵەتەدا باشتر وایە قژی کورت بکاتەوە وسفری نەکات.

سەبارەت بە ئافرەت لەدووای کۆکردنەوەی قژی بە هێندەی سەرەپەنجەیەك لەکۆتای قژی دەبڕێت.

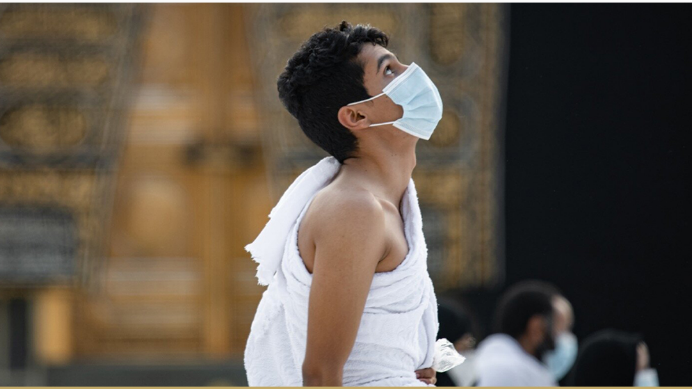

قەدەغەکراوەکانی ئیحرام

قەدەغەکراوەکانی ئیحرام ئەم شتانەن:

تاشینی موو یان کورتکردنەوەی یان هەڵکەندنی، ئینجا مووی هەرشوێنێکی لاشە بێت.

چاککردنی نینۆکەکانی دەست وپێیەکان هەموویان یان هەندێکیان.

داپۆشینی سەر بە شتێك پێیەوە بنووسێت، وەکو: کڵاو وغوترە وعەمامە، یان داپۆشینی بە جلێك یان دەست سڕ یان کارتۆن یان هەرشتێکی تر کە مەبەست لێی داپۆشینی سەر بێت، وئەمە تایبەتە بە پیاوان وئافرەتان ناگرێتەوە.

پۆشـــینی جلـــی ئاســـایی کـــه بـــه پێـــی ئەندامەکانـــی لاشـــه دووراوه بـــه شـــێوەیەی ئاســـایی خـــۆی، وەکـــو: جزداشـــه، وشـــەڕواڵ، وکـــراس، وگـــۆرەوی ودەســـت کێـــش، ئەمـــه تایبەتـــه بـــه پیـــاوان وئافرەتـــان ناگرێتـــەوە، ئافرەتـــان نەهین لێکراوه له:

پۆشـــینی نیقـــاب وبورقـــوع، (بورقـــوع: وەکـــو نیقـــاب وایـــه)، یـــان ڕوو پۆشـــینێك وەکـــو نیقـــاب وابێـــت، و واجبـــه ڕووی بپۆشـــێت لـــه کاتـــی ئامادەبوونـــی پیـــاوی نامەحـــرەم بـــه پارچـــه قوماشـــێکی ئاســـایی کـــه ڕووی دەشـــارێتەوە؛ ئەگەرچیـــش ئـــەم پارچـــه قوماشـــه بـــەر ڕووی بکەوێـــت، ورێگەپێـــدراو نییـــه ســـەرپێچ -یـــان شـــتێکی هاوشـــێوە- لەســـەری بپۆشـــێت بۆئـــەوەی پارچـــه قوماشـــەکه بـــەر ڕووی نەکەوێـــت؛ چونکـــه هیـــچ بەڵگەیەك نییه لەسەر ئەم کاره.

وه دەســـت کێـــش لـــه دەســـت کـــردن، وه واجبـــه دەســـتەکانی دابپۆشـــێت لـــه کاتـــی ئامادەبوونـــی پیـــاوی نامەحرەم ئەمیش بەوەی بیانخاته نێو عاباکەیەوە.

بۆن خۆش کردنی لاشه، یان جلەکانی ئیحرام.

کوشـــتنی نێچیـــری وشـــکانی، یـــان ڕاوکردنـــی ئەگەرچیش نەیکوژێت.

پێشـــنیارکردنی هاوســـەرگیری بـــۆ خـــۆی یـــان بـــۆ کەسێکی تر.

گرێبەستی هاوسەرگیری.

چێـــژ وەرگرتـــن لـــه خێـــزان؛ وەکـــو مـــاچ کـــردن، وبەریەککەوتن به شەهوەتەوە.

سەرجێی کردن له شوێنی منداڵ بونەوە.

هدية HADIYAH

پوختەی کارەکانی عومرە

خۆشۆردن.

خۆ بۆن خۆش کردن.

پۆشینی پۆشاکی ئیحرام.

ئیحرام، ئەمیش بریتیە لە نیەتی چوونە نێو عیبادەتی حەج یان عومرە.

تەلبیە کردن- وتنی: لبيك اللهم لبيك-تاکۆتای

تەواف کردن.

ئەنجامدانی دوو ڕکات لە پشت مەقامی ئیبراهیمەوە.

سەعی کردن لە نێوان سەفا ومەروە.

سەر تاشین یان کورتکردنەوەی.

وخودا زاناترە، وصلى الله وسلم على نبينا محمد.

HADIYAH هدية

پێڕست

پوختەیەك سەبارەت بە سیفەت وچۆنیەتی ئەنجامدانی عومرە وحوکمەکانی	2
ڕێنخۆشکاری	2
یەکەم: مەرجەکانی قبوڵبوونی پەرستن	3
دووەم: حوکمی فێربوونی سیفەت وچۆنیەتی ئەنجامدانی عومرە وحوکمەکانی	4
سێیەم: فەزڵی عومرە کردن	5
سیفەت وچۆنیەتی ئەنجامدانی عومرە	6
یەکەم: حوکمەکانی میقاتەکان	7
دووەم: سیفەت وچۆنیەتی ئیحرام وحوکمەکانی:	9
سێیەم: سیفەت وچۆنیەتی تەواف کردن	11
چوارەم: سیفەت وچۆنیەتی ئەنجامدانی سەفا ومەڕوە	14
پێنجەم: سیفەت وچۆنیەتی سەر چاکردن:	16
قەدەغەکراوەکانی ئیحرام	17
پوختەی کارەکانی عومرە	19

HADIYAH
HAJI & MU'TAMR'S GIFT

هدية
هدية الحاج والمعتمر

www.hadiyah.org.sa